набору рецептів, а навпаки – як до динамічного і рефлексивного процесу, що означає постійну взаємодію міжнавчальною програмою, викладачами, студентами, методологією та навчальними матеріалами. Ефективне заняття неможливе без ретельного практичного планування, і це важливіше ніж теорія або чужий досвід.

Список використаних джерел
1. Birdsong, D., 2006. Age and second language acquisition and processing: a selective overview.
2. Gardner, R.C., Lambert, W.E., 1972. Attitude and Motivation in Second Language Learning.
3. Graddol, D. English next. - British Council, 2006. - 132 с. Доступно на http://www.britishcouncil.org/learning-researchenglish-next.pdf. Дата звернення 17.03.2014. Coyle, D., Hood, Ph., Marsh, D. Content Language Integrated Learning. - Cambridge: Cambridge University Press, 2010 173 с.
4. Ellis, N.C., 2002. Frequency effects in language processing. Studies in Second Language Acquisition.
5. Krashen, S., 1982. Principles and Practice in Second Language Acquisition. Pergamon, Oxford, UK.
6. McArthur, T., 2001. World English and world Englishes: trends, tensions, varieties and standards.
7. Perani, D., Abutalebi, J., 2005. The neural basis of first and second language processing.
8. Гальскова Н. Д., Гез Н. І. Теорія навчання іноземних мов. Лінводідактіка і методика М.: Academa, 2004. - 334с.
9. Крупченко А. К. Введення в професійну лінгводидактики: монографія. - М.: МФТІ, 2005. - 3 Юс.
10. Крупченко А. К., Кузнєцов А. Н. Почала професійної лінгводидактики: Монографія - Lambert Academic Publishing, 2011. -215 с. Hutchinson T. & Waters A. English for specific purposes / A learning centered approach / Cambridge University Press 1987, p. 184.
11. Халеева І. І. Основи теорії навчання розумінню іноземної мови (підготовка перекладачів). - М.: Вища школа, 1989, -320с.

УДК 821.411.16.09 Шолом-Алейхем:069.5

Солодка Лілія Олексіївна
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Науковий керівник: Фісак Ірина Володимирівна, кандидат філологічних наук
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ ШОЛОМА-АЛЕЙХЕМА КРІЗЬ ПРИЗМУ МУЗЕЙНИХ ЕКСПОЗИЦІЙ

У статті йдеться про вивчення життя і творчості Шолома-Алейхема крізь призму музейних експозицій, у світлі новітніх технологій – віртуальних екскурсій, що допомагають ґрунтовніше пізнати надбання письменника на тлі епохи. Проаналізовано зв'язок єврейського класика з Україною.

Ключові слова: музейні експозиції, віртуальні екскурсії, навчальний прогрес, символи, творчий доробок.

Славетне ім'я Шолома-Алейхема, класика світової літератури, витримало темні сторінки минулого й уславилося у скарбниці світової культури. Воістину народний письменник писав про єврейський народ, співчував йому, але оптимістично і з гумором шукав вирішення надскладних проблем, уславлюючи Творця як запоруку спасіння для народу і земного спокою. Творчий доробок митця просякнутий гуманізмом, емпатією до ближнього. Він став літописцем історії свого народу, який, наче Мойсей, виводив свій народ із прірви.

Творчість Шолома-Алейхема поцінована і пошанована в Україні. Митець народився у Переяславі і значну частину свого життя жив і творив в Україні. Його творчість забарвлена українським фольклором, народним колоритом, розкішно подано описи природи, просторів краю. Життя як європейського, так і українського народів зазнало утисків, репресій, тому не дивно, що істинний народний письменник не міг оминути трагізму, який охоплював мирян.

Щоб глибше довідатися про сторінки біографії і творчості митця та його нерозривний зв'язок з Україною, на уроках світової літератури доцільно застосовувати віртуальні екскурсії як зразок інноваційного проекту, де синтезуватимуться відео- та аудіоматеріали, ілюстрації, за допомогою чого в учнів формуватиметься уявлення про предмети вжитку, начиння, особисті речі автора, відлуння епохи.

Відомо, що у світлі сучасних технологій і навчального прогресу важливою ланкою є застосування культуротворчої, розвиваючої домінанти навчання. Мета шкільної освіти – виховати гармонійно розвинену особистість з її творчими здобутками. Сьогодні пріоритетними у галузі навчання є особисто-орієнтовані технології, що збагачують розвиток пізнавальних здібностей учнів, задіяння та збагачення їхнього індивідуального (суб'єктивного) досвіду, допомога особистості пізнати себе, самовизначитися та самореалізуватися. Це сприятиме формуванню в учнів культури життєдіяльності, яка є передумовою продуктивної організації повсякденного життя, поведінки.

Не завжди під час навчального процесу вчитель і учні мають змогу відвідати музеї, що значно збагачують духовне світосприйняття і розуміння постаті автора. Під час вивчення життя і творчості Шолома-Алейхема, на нашу думку, доцільно було б застосувати віртуальну екскурсію. Для цього у колі учнів класу необхідно визначити групу «екскурсоводів», яка отримає завдання на випередження:

опрацювати біографію письменника, дослідити, в яких музеях України і світу є експозиції, що висвітлюють його життя і творчість, та підготувати повідомлення і презентації. Це допоможе збагатити учням уявлення стосовно постаті світового класика.

Розглянемо можливості віртуальної екскурсії стежками життя і творчості Шолома-Алейхема як інтерактив на уроках зарубіжної літератури.

Київ був важливою ланкою у житті Шолома-Алейхема, бо саме тут він формувався як особистість і як митець світового рівня. «Київ – це моє місто… Те, що я не можу бути в Києві, навіює на мене журбу». Шолом-Алейхем був патріотом, однак з великою любов'ю ставився до землі, на якій народився.

У 1997 році в Києві було відкрито пам'ятник письменникові, а 2 березня 2009 року в Києві на вулиці Великій Васильківській (Червоноармійській), 5 до 150-річчя Шолома-Алейхема відкрито Музей – перший державний музей на території сучасної України. Сьогодні у Києві знаменують світлу пам'ять письменника музейна експозиція та пам'ятник. Сам район музею – один з осередків єврейського життя, це своєрідна сугестія епохи, бо тут витає дух національної скарбниці духовності народу. Площа музею 220 м, на ній знаходяться деякі обрядові єврейські предмети, речі традиційного побуту. Усе це начиння збиралося українською діаспорою. Під час екскурсії на моніторах можна побачити фрагменти фільмів та спектаклів за творами Шолома-Алейхема, національну архітектуру, унікальне мистецтво єврейських творців, старовинні книги, рукописи, примірники єврейської каліграфії. Це осередок, у якому поєднані матеріальні і духовні надбання. Апогей творчої наснаги митця припадає на 1896-1903 рр. у цей період він жив у квартирі на Великій Васильківській, 5 (де й розташовано Музей). Тут написано вершинні зразки творчого доробку автора: «Менахем-Мендла», «В маленькому світі маленьких людей», «Нову Касрилівку» («Весь Бердичів»), деякі новели з «Тев'є-молочара» та інші.

У Музеї є ще зала для змінних експозицій, де щомісяця проводяться виставки робіт, у яких відтворена єврейська тематика. Також проводяться різноманітні семінари, конференції, зустрічі, які поновлюють у свідомості сучасників пошану і поцінування єврейського народу.

10 вересня 1978 році у Переяславі на честь 120-річчя від дня народження єврейського письменника було відкрито музей. Для науковців це було нелегке завдання, бо потрібно було вести пошукову роботу, записувати спогади літніх людей, збирати речі побутового вжитку, аби передати достовірний дух епохи.

Ідею створення музею гаряче підтримав відомий український письменник Микола Бажан, який високо цінував і добре знав твори Шолома-Алейхема. Пізніше до нього долучився і єврейський письменник Григорій Полянкер.

Музейна експозиція багата меблями, посудом, світлинами. Символи, концепти, деталі допомагають якомога точніше передати і саме тло історичних подій, і формування людини як творчої особистості крізь призму тих речей, які його оточували. Експозиція деталізує життєвий і творчий шлях митця. Цікаво, що під впливом авторитетних письменників: Мапу, Д. Дефо Шолом-Алейхем написав свої твори «Дочка Сіона» та «Єврейський Робінзон Крузо».

У музеї експонуються твори Шолома-Алейхема, видані різними мовами у різні роки і в різних країнах, документи, листи, театральні афіші, світлини із вистав, ілюстрації до його творів художників М. Горшмана, Е. Кравцова, З. Толкачова, портрети письменника пензля художників В. Василенка, Є. Вассермана, З. Толкачова. Також експозиція дає відомості про родинні нитки письменника: дружини, брата, дітей та онуків, які були у Переяславі. Є інформація про зв'язки письменника з М. Горьким, В. Короленком, Л. Толстим, А. Чеховим, І-Л. Перецом, Менделе Мойхер-Сфорімом, З.-Н. Бяликом. Є портрет Шевченка як виразнака національного духу, бо Шолом-Алейхем цінував творчість Великого Кобзаря, знав напам'ять багато віршів, у яких репрезентовано народницький дух.

З нагоди 125-річчя від дня народження письменника у 1984 році перед приміщенням музею йому встановлено пам'ятник роботи московського скульптора М. Альтшулера, виготовлений з білого мармуру. До комплексу об'єктів на подвір'ї музею Шолом-Алейхема входять повітка та курник (перевезені з с. Сомкова Долина, Переяслав-Хмельницького р-ну, Київської області), побудовані в кінці XIX ст.

Творча постать Шолом-Алейхема поцінована і в Тель-Авіні, де знаходиться музей, хоч митець насправді там ніколи не був. За ініціативою його зятя – Іцхака Дона Берковича – інтелігента, письменника і перекладача було створено цей музей. Тут є архів, бібліотека, виставкова галерея, зал-аудиторія, відділ преси. Архів уміщує понад 400 оригіналів рукописів і понад 700 листів Шолом-Алейхема, що відкривають сторінки його життя і творчості. Є видання творів автора різними мовами світу. У бібліотеці проводяться читання, вистави, літературні та музичні вечори. Це культурний осередок творчого доробку письменника.

Творчий дух і гуманістична душа Шолома-Алейхема прагнула «писати правду з глибини душі, кров'ю серця, але – для радості». Його постать надзвичайно близька нашому народу, бо відчувається страдницький дух, але водночас оптимістична віра у руйнуванні зла і відчаю. Шолома-Алейхема не можна уявити без України, як не можна уявити і Україну без цього письменника. Його твори – тло міжкультурних

і міжнаціональних зв'язків, які єднають дві культури, два народи. Осягнення учнями біографії і творчого доробку митця навчатиме молоде покоління етиці міжнаціонального спілкування, пошанування особливостей мови, побуту і традицій євреїв. Ці знання формуватимуть усвідомлення поваги і гуманного ставлення до менталітету, культурно-історичної спадщини єврейського народу. Усвідомлення того, що українська земля зростила і дала путівку в життя такому визначному письменникові світового рівня. Тому віртуальні екскурсії допоможуть поглибити знання, довідатися про культуру, звичаї, традиції, аби почерпнути розуміння авторського світосприйняття, його естетичних поглядів.

Підготовка групою учнів «екскурсоводи» подібних пошукових робіт сприятиме кращому засвоєнню і осмисленню постаті автора й у майбутньому може вилитися у проектну роботу, написання есеїв на подану тематику, що дає прекрасну можливість долучитися до духовної та матеріальної культури єврейського народу.

Список використаних джерел
1. Всеукраїнський Музейний Форум. Матеріали науково-практичної конференції / В загальній редакції Л. О. Гріффена. – Переяслав-Хмельницький, 2017. − 380 с.
2. Жам М. І. Від інтер'єру житла до музею просто неба (спогади) / Архів Жам О. М.
3. Іщенко Є. Ф. До проекту першого на Україні Переяслав-Хмельницького етнопарку – музею просто неба. Складено в 1960-1965 рр. громадським проектантом гр. м. Переяслава-Хмельницького Іщенком Є. Ф., 1969 р. / Особистий архів Козій Г. І.
4. Клокар Н. І., Слободянюк Н. Г., Стаднюк І. І. Концепція діяльності наукової лабораторії особистісно орієнтованого навчання та виховання // Організація та зміст діяльності наукових лабораторій інституту / За ред. Н. І. Клокар, О. В. Чубарук. – Біла Церква, 2005. – С. 209.
5. Махінчук М. Г. Переяславський скарб: Документальна повість / Післямова І. Ф. Драча. – К.: Молодь, 1989. – 200 с.: іл.
6. Ніколенко О. М. Зарубіжна література. Книжка для вчителя, 7 клас : посібник / О. М. Ніколенко, О. В. Орлова, І. В. Фісак. – К. : Грамота, 2015. – 248 с.

УДК 82'06

Городецька Оксана Романівна
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
Науковий керівник: Мафтин Наталія Василівна, доктор філологічних наук, професор
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ ХИМЕРНОЇ ПРОЗИ

У статті розглянуто основні підходи до вивчення химерної прози. Окреслено поняття «химерної прози» та вплив соціально-політичних чинників на термін. З`ясованохарактеристики-маркери виникнення химерної прози в українській літературі. Підкреслено складну та багатогранну структуру та роль умовності у романах.

Ключові слова: химерна проза, химерний роман, ірреальність, фантастика умовність, особливості жанру.

Химерна проза в українській літературі дещо складна, зважаючи на нечіткий жанровий поділ. Можна виокремити такі романи як експериментальний, інтелектуальний, філософський. Немає одностайної думки й щодо художньої манери написання. Один і той самий твір може мати такі різновиди: притчевий, біографічний, психологічний, лірико-філософський із елементами міфологізації тощо.

Найчастіше, таке розмаїття жанрів пов`язане з тим, що на певних етапах дослідження специфіки химерної прози різні науковці зважали на соціальні, політичні, релігійні, побутові умови виникнення химерного роману. Вагомий вклад дослідження останніх років та спробу аналізу химерного роману через призму поетики зробили Дана Куриленко (2017), Оксана Журавська (2018) та Наталія Кобилко (2017). Можна сказати, що існують різні інтерпритації та різновиди жанрово-стильових особливостей химерного роману та головних його ознак.

Відсутність ідеально чистого жанру літератури пов`язане насамперед із експерментальним змішуванням, яких характеризує творчий процес тієї чи іншої епохи. Сучасна література намагається не тільки «вичистити» жанр, але й збагатити його. Тобто, не тільки розщепити атоми химерного роману, але й з`єднати, зростити їх в єдине ціле.

На жаль, в процесі культурного, історичного, та соціального розвитку письменникам старались нав`язати «потрібний жанр», штучно створений для ідеології радянської України. Така позиція нівелює індивідуальність письменника в літературному процесі. Забуття чи трансформація тих жанрів, які вже існують – це все пов`язане з пізнанням автора, його можливостями.

Головні фактори які зумовили виникнення химерної прози українській літературі: «1) зацікавлення письменників різними умовними формами як одним із засобів інтелектуально-філософського об'ємного пізнання людського буття; 2) «захисна реакція літератури», коли переосмислення фольклорного «минулого» стало спасінням від стереотипізації, нівелювання, агресивної «масової культури»» [5]. Тобто, внутрішній світ письменника безпосередньо пов`язаний із літературними процесами.